

Toetsing Wet Natuurbescherming

De Wesenberg 8 & Vettewinkelweg 3, Wijhe

Eelerwoude werkt

met passie aan een mooi

en groen Nederland

Opdrachtgever:

Fam. Kleine Schaars
E. Kleine Schaars
De Wesenberg 8
8131 TH Wijhe

Opdrachtnemer:

Eelerwoude
[Onze vestigingen](#)
088-1471100
info@eelerwoude.nl
www.eelerwoude.nl

Projectgegevens:

Projectnummer: 200647
Datum: 27-1-2021
Projectleider: M. Elshof
Opgesteld: B. Haamberg
Gecontroleerd: N. Otten
Status: Definitief
Versie: 1

© 2021 Eelerwoude

Dit rapport is enkelzijdig opgemaakt.

Inhoudsopgave

1	Inleiding	5
1.1	Aanleiding	5
2	Huidige situatie en ontwikkeling	6
2.1	Huidige situatie	6
2.2	Voorgenomen ontwikkeling	6
3	Natuurwetgeving en -beleid	10
3.1	Inleiding	10
3.2	Bescherming van soorten	10
3.3	Bescherming van gebieden	10
3.4	Bescherming van houtopstanden	11
3.5	Natuurnetwerk Nederland	11
4	Methode	13
4.1	Inleiding	13
4.2	Bureauonderzoek	13
4.3	Terreinbezoek	13
5	Beschermden soorten	15
5.1	Planten	15
5.2	Zoogdieren	15
5.2.1	Vleermuizen	15
5.2.2	Overige zoogdieren	18
5.3	Vogels	19
5.4	Reptielen	21
5.5	Amfibieën	21
5.6	Vissen	22
5.7	Ongewervelden	22
6	Conclusie	23
6.1	Beschermden soorten	23
6.1.1	Soorten waarvoor een provinciale vrijstelling geldt	23
6.1.2	Soorten waarvoor geen provinciale vrijstelling geldt	23
6.2	Bescherming gebieden	23
6.3	Bescherming houtopstanden	23
6.4	Natuurnetwerk Nederland	24
6.5	Uitvoerbaarheid van de plannen	24

6.6	Geldigheid rapportage	24
	Bijlage 1 Wettelijk kader natuurwetgeving.....	26

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Initiatiefnemer is voornemens om de agrarische bedrijvigheid op de erven aan de Wesenberg 8 en de Vettewinkelweg 3, gelegen te Wijhe te staken, waarna de bestaande schuren worden gesloopt. Beide erven zullen vervolgens worden her ontwikkeld, Op het erf aan de Wesenberg 8 zal een nieuw bijgebouw worden gerealiseerd. Daarnaast zullen de aanwezige landschapselementen worden versterkt en nieuwe worden aangelegd. Op het erf aan de Vettewinkelweg 3 komt na de sloop van de bebouwing ruimte voor de realisatie van drie wooneenheden met bijgebouw. Ook dit erf zal landschappelijk worden ingepast.

In verband met deze voorgenomen ontwikkeling is een toetsing van de plannen aan de natuurwetgeving en het natuurbeleid noodzakelijk. Met deze toetsing moet duidelijk worden hoe de ontwikkeling gerealiseerd kan worden binnen de kaders van de natuurbescherming.

Eerste stap in deze toetsing is het uitvoeren van een verkennend onderzoek. Op basis van een bureauonderzoek en een veldbezoek wordt aan de hand van aanwezige terreintypen en toevallige waarnemingen van soorten zo goed mogelijk ingeschat welke beschermde gebieden en plant- en diersoorten aanwezig (kunnen) zijn. Op basis daarvan worden uitspraken gedaan over de (mogelijke) effecten van de voorgenomen ontwikkeling en de eventueel noodzakelijke vervolgstappen. Voorliggende rapportage gaat hier verder op in.

2 Huidige situatie en ontwikkeling

2.1 Huidige situatie

De Wesenberg 8

Het erf aan de Wesenberg 8 te Wijhe is gelegen in het landelijke gebied van Salland. De omgeving rond het plangebied is vrij open en bestaat uit gronden die in agrarisch gebruik zijn, voornamelijk als gras- en bouwland. Opgaande beplanting is aanwezig langs de Wesenberg en bestaat uit een laanbeplanting van zomereiken. Bebouwing op het erf bestaat uit de bedrijfswoning, vier varkensschuren, een halfopen werktuigenberging en een vervallen varkensschuur. Op – en rondom het erf is volop beplanting aanwezig bestaande uit lindes en hagen van onder meer liguster, beuk en verschillende fruitbomen. De voorzijde van het erf is behoudens de toegangsweg onverhard, de achterzijde is grotendeels verhard. Permanent watervoerende elementen ontbreken in het plangebied. Verlichting concentreert zich rond de bestaande bebouwing. Afbeelding 1 toont de ligging van beide plangebieden ten opzichte van elkaar. Afbeelding 2 toont een sfeerimpressie van het plangebied.

Vettewinkelweg 3

Het erf aan de Vettewinkelweg ligt enkele honderden meters ten noorden van de Wesenberg en bestaat uit een viertal varkensschuren en een bestaande woning. De bestaande woning maakt geen onderdeel uit van het plangebied. De bestaande bebouwing bestaat hier uit enkele lage varkensschuren en één modernere stal van circa 10 jaar oud. Beplanting op deze locatie is spaarzaam aanwezig. Voornamelijk aan de zuidzijde van het erf en bestaat uit onder andere linde en zomereik. Permanent watervoerende elementen ontbreken in het plangebied. verlichting concentreert zich rond de aanwezige bebouwing. Afbeelding 1 toont de ligging van het plangebied en afbeelding 3 toont een sfeerimpressie van het gebied.

2.2 Voorgenomen ontwikkeling

De Wesenberg 8

De voorgenomen ontwikkeling betreft de sloop van alle bebouwing, op het erf aan de Wesenberg 8, behoudens het te behouden woonhuis. In totaliteit wordt op locatie 1455m² aan bebouwing gesloopt. Het gaat hier om een viertal in gebruik zijnde varkensschuren, een vervallen varkensschuur en een werktuigenberging. Na de sloop van deze opstanden inclusief het verwijderen van de kelders wordt op locatie een bijgebouw met een oppervlakte van 100m² en een werktuigenberging van 150 m² gerealiseerd. Verdere inpassing van het erf bestaat uit de realisatie van een poel van ca 275m² in de zuidoosthoek van het perceel (waar in de huidige situatie de mestopslag is gevestigd), het verlengen van de houtwal aan de achterzijde van het erf en het verlengen van de haag aan de oostzijde van het erf.

Vettewinkelweg 3

Op het erf aan de Vettewinkelweg 3 wordt in totaliteit 1833m² aan schuren gesloopt. Het gaat hier om de bestaande varkensschuren. Een deel van de bebouwing, grenzend aan de bestaande varkensschuren blijft behouden. Daarnaast blijft een bestaande schuur behouden, deze zal worden overgedragen aan de bewoners van de Vettewinkelweg 3. De bestaande beplanting aan de oostzijde zal behouden blijven. Aan de westzijde zal de bestaande haag worden doorgetrokken. Daarnaast zullen op het erf een drietal nieuwe woningen worden gerealiseerd, de meest noordelijk gelegen woning krijgt het karakter van het hoofdhuis, de twee tussen liggende woningen een meer ingetogen karakter (schuurwoning). Aangenomen wordt dat verlichting in de nieuwe situatie beperkt blijft tot de bestaande en nieuwe bebouwing.

Functieverandering Kleine Schaars

Plangebieden

Afbeelding 1. Ligging plangebied.

Afbeelding 2. Impressie plangebied De Wesenberg, situatie op 7 september 2020.

Afbeelding 3. Impressie plangebied Vettewinkelweg 3, situatie op 7 september 2020.

3 Natuurwetgeving en -beleid

3.1 Inleiding

De Wet natuurbescherming bestaat uit drie onderdelen: de bescherming van soorten, de bescherming van gebieden en de bescherming van houtopstanden. De kern van het natuurbeleid wordt gevormd door het Natuurnetwerk Nederland, dat een samenhangend netwerk vormt van natuurgebieden. De provincies zijn het bevoegd gezag. Alleen in een aantal situaties, zoals bij ruimtelijke ingrepen waarmee grote nationale belangen zijn gemoeid, is het Rijk het bevoegd gezag. In dit hoofdstuk wordt kort ingegaan op de relevante wetgeving en het natuurbeleid voor het plangebied.

3.2 Bescherming van soorten

Het uitgangspunt bij het onderdeel soortenbescherming is dat geen schade mag worden toegebracht aan beschermde dieren of planten. De wet kent een drietal beschermingsregimes; beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn, beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn en beschermingsregime “andere soorten”. Elk beschermingsregime heeft zijn eigen verbodsbepalingen.

Voor ieder ruimtelijk plan of ruimtelijke ontwikkeling is het verplicht om te toetsen of deze leidt tot overtreding van de betreffende verbodsbepalingen. Wanneer er sprake is van een overtreding dient er onderzocht te worden of er een vrijstelling geldt. Indien er geen vrijstelling geldt, kan het aanvragen van een ontheffing noodzakelijk zijn. Bijlage 1 gaat verder in op het wettelijk kader bij toetsing aan de Wet natuurbescherming, onderdeel soortenbescherming.

Gevolgen plangebied

De wet Natuurbescherming is een nationale wet. Indien negatieve effecten worden verwacht door activiteiten of ontwikkelingen is een toetsing aan de wet Natuurbescherming noodzakelijk. In hoofdstuk 5 wordt verder ingegaan op de aanwezigheid van beschermde soorten en welke effecten de voorgenomen ontwikkeling heeft op deze soorten.

3.3 Bescherming van gebieden

Met het onderdeel gebiedenbescherming worden binnen de Wet natuurbescherming de Natura 2000-gebieden beschermd. Natura 2000 is een samenhangend netwerk van natuurgebieden in Europa. Natura 2000 bestaat uit gebieden die zijn aangewezen in het kader van de Europese Vogelrichtlijn (79/409/EEG) en gebieden die zijn aangemeld op grond van de Europese Habitatrichtlijn (92/43/EEG). Voor alle gebieden gelden instandhoudingsdoelstellingen. De kern van de bescherming is dat deze instandhoudingsdoelstellingen niet in gevaar mogen worden gebracht.

Activiteiten mogen geen negatieve effecten hebben op de waarden waarvoor het gebied is aangewezen. Voor activiteiten of projecten die schadelijk zijn voor de beschermde natuur geldt een vergunningplicht. Hierdoor is in Nederland een zorgvuldige afweging gegarandeerd bij projecten die gevolgen kunnen hebben voor natuurgebieden.

Gevolgen plangebied

Niet stikstof-gerelateerde effecten:

In de directe omgeving van het plangebied liggen diverse Natura 2000-gebieden. Op ongeveer 5 km afstand ligt het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied Rijntakken. De aard van de voorgenomen werkzaamheden en ontwikkeling maken dat de effecten uitsluitend tot het plangebied of in de zeer directe zone eromheen beperkt blijven. Gezien de afstand tot de Natura 2000-gebieden, de invulling van de tussenliggende gebieden en de voorgenomen werkzaamheden is er geen sprake van mogelijk negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied, zij het door een rechtstreekse invloed, cumulatieve invloed of externe werking. Een toetsing op grond van de Wet natuurbescherming van niet stikstof-gerelateerde effecten wordt daarom niet noodzakelijk geacht.

Stikstof-gerelateerde effecten

Gelet op de aard- en omvang van de ontwikkeling en de afstand tot de dichtstbijzijnde Natura 2000-gebieden zijn negatieve effecten op stikstof gevoelige habitattypen redelijkerwijs uit te sluiten.

3.4 Bescherming van houtopstanden

Gevolgen plangebied

Er worden binnen het plangebied geen bomen gekapt. Een nadere toetsing van houtopstanden is daarom niet noodzakelijk.

3.5 Natuurnetwerk Nederland

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is het Nederlands netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden. In de wet heet dit de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Provincies hebben hiervoor soms een andere benaming.

Het netwerk moet natuurgebieden beter met elkaar en met het omringende agrarisch gebied verbinden. Het Natuurnetwerk is de kern van het Nederlandse natuurbeleid. De provincies zijn verantwoordelijk voor de begrenzing en de ontwikkeling van dit natuurnetwerk. In of in de directe nabijheid van het NNN geldt het 'nee, tenzij'- principe. In principe zijn er geen ontwikkelingen toegestaan als zij de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied aantasten.

Wanneer bij een ontwikkeling mogelijke effecten op het NNN denkbaar zijn, is het noodzakelijk een NNN-toetsing uit te voeren.

Gevolgen plangebied

Het plangebied en de directe omgeving maken (geen) onderdeel uit van het NNN. Het plangebied ligt op ongeveer 5 kilometer van begrensd NNN-gebied. Met de voorgenomen werkzaamheden worden geen negatieve effecten verwacht op de wezenlijke waarden en kenmerken van het NNN. Van afname van areaal is geen sprake, tevens worden geen effecten verwacht die de wezenlijke waarden en kenmerken van het NNN significant aantasten. Daarnaast wordt het bestemmingsplan niet gewijzigd. Een toetsing aan het NNN-beleid wordt daarom niet noodzakelijk geacht.

4 Methode

4.1 Inleiding

De aanwezige natuurwaarden zijn in beeld gebracht op basis van bestaande inventarisatiegegevens en een verkennend veldbezoek.

4.2 Bureauonderzoek

Voor het bureauonderzoek is indien beschikbaar gebruikgemaakt van landelijke, provinciale en regionale verspreidingsinformatie;

- NDFF (Nationale Databank Flora en Fauna).
- De landelijke verspreidingsinformatie uit atlassen, die deels gedateerd is, is gebruikt om na te gaan of nabij het plangebied in het verleden beschermde soorten zijn aangetroffen. Exacte locaties of data van de waarnemingen waren daarbij veelal niet bekend. Deze gegevens hebben vaak betrekking op atlasblokken (5x5 kilometer) en kunnen daardoor betrekking hebben op waarnemingen buiten het plangebied.
- De flora- en faunadatabase van Eelerwoude is eveneens geraadpleegd. Eelerwoude heeft meerder onderzoeken in de nabije omgeving uitgevoerd. De data van deze onderzoeken zijn opgeslagen in deze database.

4.3 Terreinbezoek

Op basis van een tweetal veldbezoeken is de geschiktheid van het onderzoeksgebied voor de verwachte soorten en/of soortgroepen beoordeeld. Het veldbezoek is overdag en s'Avonds door B. Haamberg uitgevoerd, ecologisch adviseur bij Eelerwoude (zie kader). De veldbezoeken zijn uitgevoerd op 8 september 2020 bij 20°C, half bewolkt weer en windkracht 3 Bft. Het avondbezoek is uitgevoerd op 13 september 2020 bij 19°C onbewolkt weer en een windkracht van 1 Bft. Het gaat hier om een deskundigenoordeel op basis van de fysieke gesteldheid van het terrein (biotopenonderzoek). Daarnaast zijn de aangetroffen belangwekkende soorten genoteerd.

Kader – Ecologisch deskundige

De veldmedewerkers van Eelerwoude beschikken over een uitgebreide ervaring met de betreffende soortgroepen en voldoen aan de criteria van 'ecologisch deskundige'. Met een ecologisch deskundige wordt bedoeld een persoon die voor de situatie en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soortspecifieke ecologie. De ervaring en kennis dienen te zijn opgedaan doordat de deskundige:

- op HBO- dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie; en/of
- op MBO-niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt de Wet natuurbescherming, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten; en/of
- als ecooloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals bijvoorbeeld een bureau welke is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus; en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals bijvoorbeeld Zoogdiervereniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en Stichting Beheer Natuur en Landelijk Gebied; en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of -bescherming.

5 Beschermden soorten

Dit hoofdstuk beschrijft de tijdens het veldbezoek waargenomen soorten, al dan niet aangevuld met gegevens uit de literatuur en andere informatiebronnen. Vervolgens worden eventuele effecten beschreven als gevolg van de voorgenomen ontwikkeling.

5.1 Planten

Voorkomen en functie

De Wesenberg 8 en Vettewinkelweg 3

De standplaatscondities in beide plangebieden bestaan uit voedselrijke, verstoorde milieus. Op beide locaties zijn verschillende zeer algemeen voorkomende kruiden waargenomen waaronder akkerdistel, kaal- en harig knopkruid, akkerwinde, boerenwormkruid, bijvoet en melganzevoet. Beschermden soorten zijn voornamelijk gebonden aan natuurterreinen en andere specifieke milieus. Beschermden planten kunnen op basis van biotoopvoorkeur en bekende verspreiding worden uitgesloten in het beide plangebieden.

Effecten en ontheffing

In beide plangebieden zijn geen beschermden plantensoorten aangetroffen. Deze worden op basis van het aanwezige biotoop uitgesloten. Nader onderzoek of een ontheffing Wet natuurbescherming is niet aan de orde.

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is in het kader van de Wet natuurbescherming voor beschermden flora niet noodzakelijk.

5.2 Zoogdieren

5.2.1 Vleermuizen

Voorkomen en functie

In het plangebied is tijdens het dagbezoek beoordeeld of de locatie geschikt is voor vleermuizen. Hierbij is onderscheid gemaakt in: verblijfplaats, vliegroute en foerageergebied. In het plangebied kunnen de volgende vleermuissoorten voorkomen: gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger, en mogelijk gewone grootoorvleermuis

Verblijfplaats

Vleermuizen maken gedurende het jaar gebruik van een netwerk van vaste rust- en verblijfplaatsen (zie kader - Vleermuisverblijfplaatsen). Deze verblijfplaatsen kunnen de volgende functies hebben:

- kraamverblijfplaats;
- zomerverblijfplaats;
- paar- en/of baltsverblijfplaats;
- winterverblijfplaats.

Kader - Vleermuisverblijfplaatsen

Onder de vleermuizen zijn gebouw bewonende en/of boom bewonende soorten aanwezig. Gewone dwergvleermuis en laatvlieger zijn hoofdzakelijk gebouw bewonend. gewone grootoorvleermuis, en ruige dwergvleermuis bewonen zowel bomen als gebouwen. Voorbeelden van verblijfplaatsen in gebouwen zijn ruimtes in spouwmuren en achter boeiboorden en gevelbetimmering. Holten en spleten in bomen en ruimtes achter loszittend schors zijn voorbeelden van verblijfplaatsen in bomen.

Vanuit de verschillende functies van de verblijfplaats worden weer andere eisen gesteld aan bijvoorbeeld het klimaat, de toegankelijkheid en de expositie van het verblijf ten opzichte van de zon. Als kraamverblijfplaats worden meestal gebouwen en/of bomen uitgekozen waarbinnen een constant klimaat heerst. Bij gebouwen zijn dit voornamelijk woningen met een spouwmuur of een geïsoleerd dak. Sommige vleermuizen hebben aan een opening van 1-2 cm voldoende om naar binnen te kruipen. Bij bomen gaat het meestal om dikke, oude bomen met een dikke restwand.

De Wesenberg 8

De varkensschuren aan de Wesenberg 8 zijn voorzien van een lage spouwmuur een platen dak en verlaagde plafonds. De schuren zijn nog in gebruik als onderkomen voor varkens. In de spouwmuur zijn geen open stootvoegen aanwezig. De betreffende objecten zijn voor vleermuizen ongeschikt vanwege de beperkte toegankelijkheid. Doordat momenteel nog varkens in de schuren gehouden worden heerst er voor vleermuizen een ongunstig microklimaat door de aanwezigheid van ammoniak. De niet meer in gebruik zijnde varkensschuur is half open waardoor een voor vleermuizen ongunstig microklimaat heerst. Dit geldt eveneens voor de halfopen werktuigenberging waar geschikte verblijfplaatsmogelijkheden ontbreken. De bestaande woning is wel potentieel geschikt als verblijfplaats voor gebouwbewonende vleermuizen.

Vettewinkelweg 3

De te slopen schuren aan de Vettewinkelweg beschikken over dezelfde bouwkundige eigenschappen als die gelegen aan de Wesenberg. Door een gebrek aan geschikte wegkruipmogelijkheden en de aanwezigheid van varkens zijn de schuren ongeschikt als verblijfplaats. De enige uitzondering hierop vormt de vrij recent gebouwde varkensschuur van circa 10 jaar oud. Dit object is voor vleermuizen toegankelijk. Doordat deze schuur ook nog in gebruik is worden vleermuizen hier niet direct verwacht, maar kan de aanwezigheid niet geheel worden uitgesloten. Daarom is de locatie op 13 september gedurende de avond bezocht om een beeld te krijgen of er verblijfplaatsen voor vleermuizen aanwezig zijn. Tijdens het veldbezoek zijn uit de betreffende schuur geen uitvliegende vleermuizen waargenomen. Waargenomen zijn enkele passerende laatvliegers en rosse vleermuizen. Voor beide soorten is de schuur ongeschikt als verblijfplaats. Verblijfplaatsen in de te slopen bebouwing kunnen op basis van de bouwkundige eigenschappen, het ongunstige microklimaat voor vleermuizen in de huidige situatie en de extra controle worden uitgesloten in het plangebied. De bestaande woning aan de Vettewinkelweg 3 is wel potentieel geschikt als verblijfplaats voor gebouwbewonende vleermuizen.

Foerageergebied en vliegroutes

De Wesenberg 8 & Vettewinkelweg 3

In beide plangebieden is opgaande beplanting aanwezig, waaronder zomereik en linde welke gebruikt kunnen worden als foerageergebied voor vleermuizen. In de omgeving is meer geschikt foerageergebied aanwezig, waaronder de eikensingel langs de Wesenberg en de Oude Deventerweg. Deze beplanting kan ook door vleermuizen gebruikt worden om zich langs te verplaatsen.

Effecten en ontheffing

Alle vleermuissoorten zijn beschermd onder de Wet natuurbescherming met beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn. Het opzettelijk verstoren, vangen en doden van individuen van beschermde soorten, alsmede het beschadigen of vernielen van vaste verblijfplaatsen, inclusief de functionele leefomgeving, is verboden vanuit de Wet natuurbescherming. De functionaliteit van de verblijfplaatsen van vleermuizen dienen te allen tijde gegarandeerd te blijven (zie ook kader - Foerageergebieden en vliegroutes).

De Wesenberg 8 & Vettewinkelweg 3

Binnen beide plangebieden zijn in de te slopen bebouwing geen potentiële verblijfplaatsen aangetroffen of vastgesteld tijdens de veldbezoeken. Potentiële verblijfplaatsen in te handhaven bebouwing (beide woonhuizen) blijven behouden. Negatieve effecten op verblijfplaatsen zijn uit te sluiten.

Verwacht wordt dat met de transformatie van de erven de geschiktheid van het plangebied als foerageergebied voor vleermuizen toeneemt. Op het erf aan de Wesenberg wordt onder meer een poel gerealiseerd en de bestaande houtwal uitgebreid. Beide elementen zorgen voor een toename van insecten. Op de locatie aan de Vettewinkelweg blijft de bestaande beplanting gehandhaafd en worden verschillende solitaire bomen aangeplant.

Aandachtspunt betreft de aanleg van verlichting. Deze verlichting dient conform de hieronder aangegeven uitgangspunten te worden aangelegd waarbij, strooilicht naar boomkronen en andere potentieel geschikte locaties om te foerageren wordt beperkt (zie kader verlichting).

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is in het kader van de Wet natuurbescherming voor vleermuizen niet noodzakelijk indien rekening wordt gehouden met verlichting

Kader - Foerageergebieden en vliegroutes

Foerageergebieden en vliegroutes van vleermuizen zijn beschermd indien bij het verdwijnen ook een verblijfplaats ongeschikt wordt. Bijvoorbeeld door het onderbreken van een vliegroute wordt een foerageergebied onbereikbaar, waardoor de vleermuizen onvoldoende voedsel kunnen vinden. Bij het verdwijnen van foerageergebieden of vliegroutes wordt derhalve onderzocht of er voldoende bereikbare alternatieven zijn.

Vleermuizen maken gebruik van lijnvormige landschapselementen zoals bomenrijen en singels om zich langs te verplaatsen. Een aaneengesloten kronendak heeft hierbij de voorkeur. Van vleermuizen is bekend dat onderbrekingen in de lijnstructuur maximaal 100 tot 200 meter mogen bedragen (kleinere en langzaam vliegende soorten 50 meter). Wanneer de onderbrekingen groter zijn dan deze afstand kunnen sommige soorten deze afstand niet overbruggen en zullen ze uitwijken naar alternatieve vliegroutes en foerageergebieden.

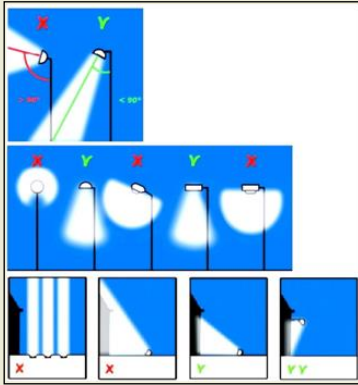
Kader – Verlichting

Een aantal nachtactieve dieren, zoals vleermuizen, uilen en marters, zijn gevoelig voor verlichting. Er zijn soorten die kunstlicht zoveel mogelijk vermijden, zoals de watervleermuis, en er zijn soorten die (in beperkte mate) rond lantaarnpalen jagen, zoals de rosse vleermuis. Bij het plaatsen van verlichting bij in- en/of uitvliegopeningen, vliegroutes en foerageergebieden kunnen barrières ontstaan waardoor de vleermuizen van de verblijfplaatsen, vliegroute en/of foerageergebied afzien.

Er dient te allen tijde rekening gehouden te worden met verlichting, door verlichting tot een minimum te beperken en directe belichting van de omgeving en onverlichte gebiedsdelen te voorkomen. Om lichthinder te voorkomen en het gebied aantrekkelijker te maken voor vleermuizen kunnen verschillende maatregelen getroffen worden:

- verlichting alleen plaatsen waar het echt nodig is;
- verlichting alleen aan op momenten wanneer het nodig is (dynamische verlichting);
- verlaag de hoogte van de lichtmasten zodat boomkronen onverlicht blijven;
- beperk verstrooiing het licht tot een minimum door gebruik van aangepaste armatuur;
- geen verlichting plaatsen bij in- en/of uitvliegopeningen en vliegroutes.

Hieronder staan enkele voorbeelden om lichtverstrooiing te voorkomen.

5.2.2 Overige zoogdieren

Voorkomen en functie

De Wesenberg 8 en Vettewinkelweg 3

Soorten waarvoor een provinciale vrijstelling geldt

Op basis van het aanwezige biotoop, sporen, literatuurgegevens en expertise zijn onder andere de volgende algemeen voorkomende zoogdieren binnen het plangebied aanwezig of te verwachten: ree, haas, konijn en diverse algemene muizen en spitsmuizen. Deze soorten kunnen het plangebied gebruiken als (onderdeel van hun) leef- en foerageergebied. Daarnaast maken een aantal van het plangebied gebruik als migratieroute.

Soorten waarvoor geen provinciale vrijstelling geldt

Tijdens het veldbezoek zijn geen verblijfplaatsen aangetroffen van beschermde soorten waarvoor geen vrijstelling geldt. Speciale aandacht is daarbij uitgegaan naar de aanwezigheid van de steenmarter. De meeste, te slopen objecten zijn niet toegankelijk voor steenmarter door het ontbreken van kieren en gaten. In de toegankelijke objecten zijn geen sporen in de vorm van uitwerpselen of prooiresten aangetroffen die duiden op de recente aanwezigheid van de soort. Op basis van het veldbezoek kan de soort op locatie worden uitgesloten. De beplanting in beide plangebieden kan mogelijk wel onderdeel uitmaken van het leefgebied van

de egel en kleine marterachtigen. Overige soorten, waaronder de das kunnen op basis van bekende verspreiding worden uitgesloten in en rondom het plangebied (NDFF, 2020).

Effecten en ontheffing

De Wesenberg 8 en Vettewinkelweg 3

Soorten waarvoor een provinciale vrijstelling geldt

De ingreep leidt tot ontstening van het gebied waarbij een verbetering optreed van de kwaliteit van leefgebied van de algemeen voorkomende grondgebonden zoogdieren.

Soorten waarvoor geen provinciale vrijstelling geldt

Voor bovenstaande soorten, de soorten met een bescherming als, egel en kleine marterachtigen geldt dat negatieve effecten zijn uit te sluiten. Verblijfplaatsen en essentieel leefgebied zijn ter plaatse van de werkzaamheden niet aangetroffen en worden niet verwacht. Mogelijk maakt het plangebied wel onderdeel uit van het leefgebied van de betreffende soorten. De aanwezige beplanting blijft behouden en landschapselementen worden op beide locaties juist versterkt hetgeen juist een positief effect heeft op het leefgebied van de egel en kleine marterachtigen.

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is in het kader van de Wet natuurbescherming voor grondgebonden zoogdieren niet noodzakelijk.

5.3 Vogels

Voorkomen en functie

Alle vogels zijn als soort beschermd in de Wet natuurbescherming. Onderscheid wordt gemaakt tussen vogels met jaarrond beschermde nesten, vogels met jaarrond beschermde functionele leefomgeving en overige (broed)vogels.

Onder de vogels met jaarrond beschermde nesten vallen onder andere soorten die hun nesten ook buiten het broedseizoen gebruiken, soorten die elk jaar op dezelfde plaats broeden en daarin zeer honkvast zijn en soorten die steeds van het zelfde nest gebruik maken en niet of nauwelijks zelf een nest kunnen bouwen. Onder de vogels met jaarrond beschermde leefomgeving vallen soorten die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats die zij het jaar daarvoor hebben gebruikt of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

De Wesenberg 8 en Vettewinkelweg 3

Jaarrond beschermde nesten

In het plangebied aan de Wesenberg 8 zijn tijdens het veldbezoek verschillende individuen van de huismus vastgesteld. De soort broedt hier onder de pannen van de bedrijfswoning en in de dichte beplanting waaronder klimop en blauwe regen die rondom de bestaande bedrijfswoning gelegen zijn. De te slopen schuren zijn ongeschikt als verblijfplaats voor de huismus doordat deze niet toegankelijk zijn. De voor de soort toegankelijke werktuigenberging is ongeschikt vanwege het ontbreken van geschikte nestmogelijkheden. Een soort die in het verleden gebroed heeft op deze locatie is de boerenzwaluw, van deze soort is een oud, niet in gebruik zijn nest aangetroffen onder een overstek van een varkensschuur waar een luchtwasser installatie is aangebracht. Onder de nestlocatie zijn tijdens het veldbezoek geen sporen aangetroffen waaronder uitwerpselen die duiden op de recente aanwezigheid van de boerenzwaluw. Aangenomen wordt dat betreffend nest gedurende het afgelopen broedseizoen niet in gebruik is geweest. In de te slopen bebouwing en directe omgeving zijn geen sporen aangetroffen in de vorm van prooiresten of uitwerpselen aangetroffen die duiden op de aanwezigheid

van steen- of kerkuil. In de te slopen varkensschuren ontbreekt geschikte nestlocatie voor deze soorten. De aanwezigheid van overige soorten behorend tot deze categorie kan worden uitgesloten op basis van bekende verspreidingsgegevens en de ongeschiktheid van het aanwezige biotoop.

Jaarrond beschermde functionele leefomgeving

Tijdens het veldbezoek zijn geen vogelsoorten aangetroffen waarvan de functionele leefomgeving jaarrond beschermd is. Op basis van het biotoop zijn soorten als koolmees- pimpelmees en zwarte roodstaart te verwachten. Deze soorten kunnen broeden in aanwezige beplanting en nestkasten (kool- en pimpelmees) en zwarte roodstaart (bebouwing).

Overige (broed)vogels

Overige aangetroffen soorten zijn algemene broedvogels van opgaande beplanting en erven. Het gaat hierbij onder meer om roodborst, winterkoning, vink, groenling, merel en zanglijster.

Effecten en ontheffing

De Wesenberg 8 en Vettewinkelweg 3

Vogels met jaarrond beschermde nesten

Van een aantal vogelsoorten zijn de nesten het hele jaar door beschermd. Ook de functionele leefomgeving is daarbij beschermd. Bij de aantasting van de nestlocatie en/of de functionele leefomgeving is een ontheffing Wet natuurbescherming noodzakelijk.

De huismus en boerenzwaluw vallen onder deze bescherming. Negatieve effecten op de huismus zijn uit te sluiten. De verblijfplaatsen van de huismus bevinden zich in de te handhaven bedrijfswoning aan de Wesenberg 8 en ook in de bijbehorende beplanting. Deze elementen blijven in de toekomstige situatie behouden. Verwacht wordt dat door de toename van de hoeveelheid groen de geschiktheid van het gebied voor de huismus verder toe zal nemen. Negatieve effecten op de boerenzwaluw zijn eveneens uit te sluiten. Op basis van het veldbezoek kan de aanwezigheid van de soort en het recente gebruik van het nest worden uitgesloten. Negatieve effecten op overige soorten kunnen worden uitgesloten omdat deze ontbreken binnen het plangebied. Nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing wordt voor beschermde vogelsoorten niet noodzakelijk geacht.

Vogels met jaarrond beschermde functionele leefomgeving

Vogels met jaarrond beschermde functionele leefomgeving zijn tijdens het veldbezoek niet vastgesteld, maar zijn mogelijk wel aanwezig. Negatieve effecten zijn echter uit te sluiten. Er blijft voldoende nestgelegenheid voor de soorten aanwezig. Met de toename van het areaal aan groen wordt het plangebied zelfs geschikter doordat foerageermogelijkheden verder toenemen.

Overige (broed)vogels

De te slopen varkensschuren zijn als broedlocatie ongeschikt voor broedvogels omdat geschikte nestmogelijkheden ontbreken voor vogels. Deze schuren kunnen het gehele jaar door gesloopt worden. Enkele andere objecten waaronder de vervallen varkensschuur aan de Wesenberg 8 en de werktuigenberging kunnen mogelijk wel door verschillende broedvogels gebruikt worden. Deze bebouwing kan buiten de broedperiode tussen begin maart en half juli gesloopt worden, of nadat is vastgesteld dat geen broedende vogels aanwezig zijn.

Conclusie: Nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is voor broedvogels niet noodzakelijk. Wel dient rekening gehouden te worden met het broedseizoen van vogels. De vervallen varkensschuur en de werktuigenberging dienen buiten het broedseizoen (in de periode half juli – begin maart) gesloopt te worden of

binnen het broedseizoen nadat is vastgesteld door een ter zaken kundige dat hierin geen broedende vogels aanwezig zijn.

5.4 Reptielen

Voorkomen en functie

De wesenberg 8 & Vettewinkelweg 3

Beschermde reptielen, zoals ringslang, gladde slang, levendbarende hagedis en hazelworm, zijn gebonden aan specifieke terreinen. In het plangebied ontbreekt dergelijk geschikt biotoop zoals heideterreinen, goed ontwikkelde waterlopen en venranden. Er zijn ook geen verspreidingsgegevens bekend van reptielen in en rondom het plangebied.

Effecten en ontheffing

De wesenberg 8 & Vettewinkelweg 3

Op basis van het aanwezige biotoop kunnen beschermde reptielen worden uitgesloten. Negatieve effecten op reptielen zijn dan ook niet aanwezig. Nader onderzoek of een ontheffing Wet natuurbescherming is voor reptielen niet aan de orde.

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is in het kader van de Wet natuurbescherming voor reptielen niet noodzakelijk.

5.5 Amfibieën

Voorkomen en functie

De wesenberg 8 & Vettewinkelweg 3

Soorten waarvoor een provinciale vrijstelling geldt

In beide plangebieden ontbreken permanent watervoerende elementen. Mogelijk kan het plangebied wel gebruikt worden als landbiotoop door enkele algemeen voorkomende soorten waaronder bruine kikker, gewone pad en kleine watersalamander.

Soorten waarvoor geen provinciale vrijstelling geldt

In de ruime omgeving rondom beide plangebieden is het voorkomen van de kamsalamander bekend. De soort komt voor in een bospoel op circa 1 kilometer afstand van het plangebied aan de Wesenberg 8. Overwinteren doet de soort in de directe nabijheid van de poel, bijvoorbeeld in de strooisellaag in het aldaar gelegen bos. In de huidige situatie is het plangebied ongeschikt voor de soort vanwege het ontbreken van geschikt water- en landbiotoop. Overige beschermde soorten kunnen op basis van biotoopvoorkeur en bekende verspreiding worden uitgesloten in het plangebied (NDFP, 2020).

Effecten en ontheffing

De wesenberg 8 & Vettewinkelweg 3

Soorten waarvoor een provinciale vrijstelling geldt

De ingreep zal naar verwachting leiden tot een significante verbetering van het biotoop voor amfibieën in de omgeving van het plangebied. Met de aanleg van de nieuwe poel wordt nieuw voortplantingswater gecreëerd dat vermoedelijk snel door verschillende algemeen voorkomende amfibieën waaronder bruine kikker en

gewone pad gekoloniseerd kan worden. Door de aanleg van nieuwe landschapselementen neemt ook de kwaliteit van het landbiotoop goed.

Soorten waarvoor geen provinciale vrijstelling geldt

Beschermde amfibieën waarvoor geen vrijstelling geldt, kunnen op basis van de aanwezige biotoop worden uitgesloten, waardoor er geen sprake is van negatieve effecten. Binnen het plangebied aan de Wesenberg wordt een aanzienlijke biotoopverbetering voor de kamsalamander gezien. Het tussenliggende gebied vormt echter wel een barrière voor de soort om de nieuwe poel te koloniseren. Indien er in het tussenliggende gebied enkele stapstenen ontstaan kan de soort de locatie op termijn bereiken.

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is in het kader van de Wet natuurbescherming voor amfibieën niet noodzakelijk.

5.6 Vissen

Voorkomen en functie

Binnen het plangebied zijn geen watervoerende elementen (sloten, poelen, enzovoort) aanwezig. Derhalve ontbreekt geschikt leefgebied voor vissen en zijn deze dan ook niet aanwezig.

Effecten en ontheffing

Beschermde vissen zijn niet in het plangebied aanwezig. Er worden dan ook geen effecten op beschermde vissen verwacht. Nader onderzoek of een ontheffing Wet natuurbescherming voor vissen is niet aan de orde.

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is in het kader van de Wet natuurbescherming voor beschermde vissen niet noodzakelijk.

5.7 Ongewervelden

Voorkomen en functie

Van de groep ongewervelden (dagvlinders, libellen, kevers, kreeftachtigen en weekdieren) worden beschermde soorten als gevlekte witsnuitlibel en platte schijfhoorn niet verwacht. Dit door het ontbreken van geschikt habitat dat onder andere bestaat uit heideterreinen en venranden. Er zijn ook geen verspreidingsgegevens bekend van beschermde ongewervelden in en rondom het plangebied.

Effecten en ontheffing

In het plangebied zijn geen beschermde ongewervelden aanwezig. Er is geen sprake van negatieve effecten op beschermde ongewervelden. Nader onderzoek of een ontheffing Wet natuurbescherming is voor ongewervelden niet aan de orde.

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is in het kader van de Wet natuurbescherming voor beschermde ongewervelden niet noodzakelijk.

6 Conclusie

6.1 Beschermde soorten

6.1.1 Soorten waarvoor een provinciale vrijstelling geldt

De ontwikkeling zal naar verwachting leiden tot een verbetering van het aanwezige biotoop voor beschermde soorten waarvoor een provinciale vrijstelling geldt. Door de aanleg van een poel en landschapselementen nemen voortplantingsmogelijkheden en dekking voor onder meer amfibieën en kleine grondgebonden zoogdieren toe. Ook wordt een toename van het voedselaanbod verwacht voor de bovengenoemde soorten.

6.1.2 Soorten waarvoor geen provinciale vrijstelling geldt

Vleermuizen

Negatieve effecten op vleermuizen zijn uit te sluiten. Wel dient rekening gehouden te worden met de aanwezigheid van foeragerende vleermuizen. Uitstraling van verlichting naar de omgeving dient te worden voorkomen door de uitgangspunten met betrekking tot verlichting (kader in paragraaf 5.2) op te nemen.

Broedvogels

Nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is voor broedvogels niet noodzakelijk. Wel dient rekening gehouden te worden met het broedseizoen van vogels. De vervallen varkensschuur en de werktuigenberging dienen buiten het broedseizoen (in de periode half juli – begin maart) gesloopt worden of binnen het broedseizoen nadat is vastgesteld door een ter zaken kundige dat hierin geen broedende vogels aanwezig zijn. Potentiële nestlocaties kunnen in de andere te slopen objecten door de bouwkundige eigenschappen worden uitgesloten.

6.2 Bescherming gebieden

Gevolgen plangebied

Niet stikstof-gerelateerde effecten:

In de directe omgeving van het plangebied liggen diverse Natura 2000-gebieden. Op ongeveer 5 km afstand ligt het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied Rijntakken. De aard van de voorgenomen werkzaamheden en ontwikkeling maken dat de effecten uitsluitend tot het plangebied of in de zeer directe zone eromheen beperkt blijven. Gezien de afstand tot de Natura 2000-gebieden, de invulling van de tussenliggende gebieden en de voorgenomen werkzaamheden is er geen sprake van mogelijk negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied, zij het door een rechtstreekse invloed, cumulatieve invloed of externe werking. Een toetsing op grond van de Wet natuurbescherming van niet stikstof-gerelateerde effecten wordt daarom niet noodzakelijk geacht.

Stikstof-gerelateerde effecten

Gelet op de aard- en omvang van de ontwikkeling zijn negatieve effecten op stikstof gevoelige habitats redelijkerwijs uit te sluiten.

6.3 Bescherming houtopstanden

Er worden binnen het plangebied geen bomen gekapt. Een nadere toetsing van houtopstanden is daarom niet noodzakelijk.

6.4 Natuurnetwerk Nederland

Het plangebied en omliggende gebied maakt geen onderdeel uit van het NNN. Met de voorgenomen werkzaamheden worden geen negatieve effecten verwacht op de wezenlijke waarden en kenmerken van het NNN. Van afname van areaal is geen sprake. Tevens worden geen effecten verwacht die de wezenlijke waarden en kenmerken van het NNN significant aantasten. Een toetsing aan het NNN-beleid wordt daarom niet noodzakelijk geacht.

6.5 Uitvoerbaarheid van de plannen

Mits rekening gehouden wordt met de voorgenoemde maatregelen en werkwijze is geen overtreding van de natuurwetten en natuurbeleid aan de orde. Vanuit de eisen van de natuurbescherming is het plan derhalve uitvoerbaar.

6.6 Geldigheid rapportage

Dit rapport gaat in op de effecten van de ontwikkeling zoals beschreven in hoofdstuk 2.2. Wijzigingen of aanpassingen in de ontwikkeling kunnen tot andere conclusies ten aanzien van de effecten op beschermde soorten leiden.

Literatuurlijst

- Bos, F., Bosveld, M., Groenendijk, D., Swaay, C. van, & Wynhoff, I. (2006). De dagvlinders van Nederland, - Nederlandse fauna 7. Leiden, Nederland: KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland.
- Broekhuizen, S., K. Spoelstra, J.B.M. Thissen, K.J. Canters & J.C. Buys (redactie) (2016). Atlas van de Nederlandse zoogdieren. – Natuur van Nederland 12. Naturalis Biodiversity Centre & EIS Kenniscentrum Insecten en andere ongewervelden, Leiden.
- Creemers R.C.M. & van Delft J.J.C.W. (2009). De amfibieën en reptielen van Nederland, - Nederlandse fauna 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, European invertebrate Survey – Nederland, Leiden.
- Dietz, C., Helversen, O. van, & Nill, D. (2011). Vleermuizen: Alle soorten van Europa en Noordwest-Afrika. Utrecht, Nederland: De Fontein & Tirion Uitgevers.
- Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie. (2002). De Nederlandse libellen (odonata), - Nederlandse fauna 4. Leiden, Nederland: KNNV Uitgeverij & European invertebrate Survey – Nederland.
- SOVON Vogelonderzoek Nederland. (2002). Atlas van de Nederlandse broedvogels, - Nederlandse fauna 5. Leiden, Nederland: KNNV Uitgeverij & European invertebrate Survey – Nederland.
- Weeda, R., Westra, C., Westra, E. J., & Westra, T. (1985-1994). Nederlandse oecologische flora: Wilde planten en hun relaties 1 t/m 5. Amsterdam, Nederland: IVN in samenw. met de Vara en de VEWIN.

Waarnemingen:

- ndff-ecogrid.nl

Bijlage 1 Wettelijk kader natuurwetgeving

Bescherming van soorten

Zorgplicht

De Wet natuurbescherming erkent de intrinsieke waarde van in het wild levende planten- en diersoorten, of de soort nu beschermd is of niet (= zorgplicht). Deze zorgplicht houdt in dat eenieder voldoende zorg in acht moet nemen voor de in het wilde levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving. Overtreding van de zorgplicht is niet strafbaar gesteld, maar kan door toepassing van bestuursdwang wel worden gehandhaafd.

Beschermingsregimes

Op het onderdeel soortbescherming deelt de Wet natuurbescherming soorten in drie beschermingsregimes in:

1. Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn

Alle vogels cf. artikel Vogelrichtlijn

2. Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn

Soorten uit Bijlage IV Habitatrichtlijn, Bijlage I en II van het Verdrag van Bern en Bijlage II van het Verdrag van Bonn. In de bijlagen van de Verdragen van Bern en Bonn worden ook vogels genoemd¹.

3. Beschermingsregime “andere soorten”

Soorten die uit nationaal oogpunt bescherming behoeven.

Elk van deze beschermingsregimes heeft zijn eigen verbodsbepalingen en vereisten voor vrijstelling of ontheffing van de verboden.

Verbodsbepalingen

De Wet natuurbescherming gaat uit van het ‘nee, tenzij-principe’. In de wet worden ten aanzien van de beschermde soorten een aantal verbodsbepalingen genoemd (figuur 1). De verbodsbepalingen zijn gekoppeld aan het beschermingsregime van de soort (resp. Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn of de groep ‘Overige soorten’). Dat betekent dat deze verbodsbepalingen niet overtreden mogen worden, tenzij voor de soort(en):

- Een vrijstelling geldt;
- Er gewerkt wordt met een goedgekeurde Gedragscode (feitelijk een collectieve ontheffing);
- Een ontheffing is verkregen.

¹ De brochure ‘Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen’, versie 1.3. Ministerie van EZ, december 2016 impliceert dat de bescherming uit de Vogelrichtlijn prevaleert boven de bescherming van vogels uit de verdragen van Bonn en Bern

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn § 3.1 Wn	Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn § 3.2 Wn	Beschermingsregime andere soorten § 3.3 Wn
Art 3.1 lid 1 Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen.	Art 3.5 lid 1 Het is verboden soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen	Art 3.10 lid 1a Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen
Art 3.1 lid 2 Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen	Art 3.5 lid 4 Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen	Art 3.10 lid 1b Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen
Art 3.1 lid 3 Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben	Art 3.5 lid 3 Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen	Niet van toepassing
Art 3.1 lid 4 en lid 5 Het is verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort	Art 3.5 lid 2 Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren	Niet van toepassing
Niet van toepassing	Art 3.5 lid 5 Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen	Art 3.10 lid 1c Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen

Figuur 1. Overzicht verbodsbepalingen Wet Natuurbescherming (bron: brochure 'Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen', versie 1.3. Ministerie van EZ, december 2016).

Om af te mogen wijken van de verbodsbepalingen (en deze toch te mogen overtreden) via een ontheffing of een vrijstelling moet aan drie criteria worden voldaan:

1. Er is geen andere bevredigende oplossing voor de handeling (=alternatievenafweging);
2. De afwijking is gebaseerd op een in de wet genoemd belang (b.v. openbare veiligheid of volksgezondheid);
3. De ingreep of handeling mag geen afbreuk doen aan en/of verslechtering betekenen voor de staat van instandhouding van de soort.

Als aan (alle) drie deze vereisten voldaan is, kan een ontheffing worden verleend. Voor een aantal handelingen zijn bovendien vrijstellingen mogelijk in de vorm van een provinciale verordening of een (goedgekeurde) gedragscode.

Voorgaand figuur geeft een overzicht van de verbodsbepalingen per beschermingsregime. De verbodsbepalingen voor de groep van overige, 'nationale' soorten zijn geïnspireerd op de Habitatrichtlijn en op een aantal punten versoepeld. Zo is het opzettelijk verstoren van beschermde soorten (en hun verblijfplaatsen) uit deze groep van overige soorten niet langer verboden. Wel is het nog steeds verboden om vaste verblijfplaatsen van dieren onder dit beschermingsregime opzettelijk te beschadigen of te vernielen.

Voor vogels geldt dat verstoren niet verboden is als de verstoring maar niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de soort (*artikel 3.1, lid 4 en lid 5*). Het beschadigen van in gebruik zijnde vogelnesten tijdens het broedseizoen blijft verboden, maar het verstoren dus niet meer, tenzij er sprake is van een wezenlijke invloed op de staat van instandhouding van de specifieke soort(en). Het is aan de initiatiefnemer om zich op de hoogte te (laten) stellen, en waar nodig aan te tonen, dat de op zich versturende activiteit geen bedreiging vormt voor de staat van instandhouding van de betreffende vogelsoort.

Tot slot geldt het opzettelijk doden of vangen en het verbod om vaste verblijfplaatsen of rustplaatsen opzettelijk te vernielen of beschadigen, niet voor bosmuis, huisspitsmuis of veldmuis in of op gebouwen of de daarbij behorende erven of roerende zaken (*artikel 3.10 lid 3*). Zie kader – Opzettelijkheid.

Kader - Opzettelijkheid

In de Wet natuurbescherming is bij meer verbodsbepalingen dan onder de Flora en faunawet het opzetvereiste toegevoegd, in lijn met de artikelen van de Habitatrichtlijn en Vogelrichtlijn. In de Flora en faunawet was alleen sprake van het opzetvereiste bij verontrusting (*artikel 10*). Hierdoor was de Flora en faunawet strenger dan de verbodsbepalingen van de Habitatrichtlijn. Niet-opzettelijke handelingen waarbij de verbodsbepalingen overtreden worden, zijn nu niet langer verboden. Daar is van belang dat het Europees Hof van Justitie in zijn jurisprudentie heeft bepaald dat onder opzet ook voorwaardelijke opzet moet worden begrepen: *“Daarvan is sprake als iemand een handeling verricht en daarbij bewust de aanmerkelijke kans aanvaardt dat zijn gedragingen schadelijke gevolgen hebben voor een dier of plant....”*.

Andere bevredigende oplossing(en)

De initiatiefnemer moet aantonen en beargumenteren dat er geen andere bevredigende oplossingen zijn waardoor overtreding van de verbodsbepaling(en) kan worden voorkomen, bijvoorbeeld door planaanpassing of het aanpassen van de uitvoeringsperiode. Het is aan het bevoegd gezag (doorgaans dus de provincie) om de alternatieve oplossingen te beoordelen en hierover te besluiten. De onderbouwing moet gebaseerd zijn op objectieve en controleerbare gegevens.

Belangen

Voor de soorten die beschermd zijn onder de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn kan alleen ontheffing of vrijstelling worden verleend op grond van de in deze richtlijnen genoemde belangen. Voor de groep van overige, nationaal beschermde soorten wordt uitgegaan van de in de Habitatrichtlijn genoemde belangen, plus een aantal aanvullende belangen. In het Kader - Wettelijk Belang wordt een overzicht gegeven van deze belangen.

Staat van instandhouding van de soort

Tot slot moeten de effecten van de voorgenomen handeling(en) worden beoordeeld aan de staat van instandhouding (Svl) van de soort. Zie ook kader – Staat van instandhouding. De Svl varieert per soort en per handeling, en is niet vastgelegd in de wet. Een handeling op een zeldzame beschermde soort zal eerder leiden tot een negatief effect op de Svl dan bij een algemene soort. Belangrijk is ook de trend (aantalsontwikkeling) en de ruimtelijke verspreiding van de soort. Bij de beoordeling moet rekening worden gehouden met cumulatieve (versterkende) effecten, bijvoorbeeld door andere handelingen of ontwikkelingen in de omgeving en met reeds verleende ontheffingen voor dezelfde populaties van deze soort(en). Bij de beoordeling mogen compenserende en mitigerende (verzachtende) maatregelen worden betrokken. Het ecologische toetsingscriterium verschilt per beschermingsregime. Om te beoordelen of aan deze criteria wordt voldaan, moet inzicht worden gegeven in:

1. De Svl (van de populatie) van de soort (in zijn natuurlijke verspreidingsgebied).
2. Het effect van de handeling of ontwikkeling op de soort.

Kader - Staat van instandhouding

- **Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn:** “De maatregelen leiden niet tot verslechtering van de staat van instandhouding van de betreffende soort”.
- **Beschermingsregime soort Habitatrichtlijn:** “Er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan”.
- **Beschermingsregime Overige soorten:** “Er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan”.

Voorkomen van overtreding verbodsbepalingen

In sommige situaties kunnen maatregelen worden getroffen waardoor negatieve effecten en overtreding van de verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming kunnen worden voorkomen. Bijvoorbeeld door de kap van bomen met broedende vogels uit te stellen tot na de broedtijd. Al kan de boom ook een nest bevatten van een vogelsoort waarbij het nest jaarrond beschermd is, waardoor overtreding niet kan worden voorkomen. Het plannen van werkzaamheden buiten de kwetsbare periode(n) van beschermde soorten is een veel toegepaste maatregel. Andere mogelijkheden om overtreding te voorkomen zijn wellicht het aanpassen van de werkvolgorde, gebruik te maken van andere apparatuur of de werkzaamheden te faseren in ruimte en tijd (zoals in het voorbeeld).

Vrijstellingen

Onder de Wet natuurbescherming is niet altijd een ontheffing nodig bij handelingen die leiden tot overtreding van de verbodsbepalingen in de wet. Dit zijn bijvoorbeeld de provinciale vrijstellingen en de gedragscodes. Ook kan er sprake zijn van een vrijstelling als de handeling is opgenomen in een beheerplan voor een Natura 2000-gebied of programma in het kader van een programmatische aanpak. Tot slot kan het Rijk voor handelingen en activiteiten waarvoor zij bevoegd gezag is een vrijstelling geven in de vorm van een Ministeriële Regeling. Vrijstellingen kunnen alleen gelden voor de verbodsbepalingen en de voorwaarden zoals genoemd bij de verschillende beschermingsregimes.

Provinciale verordening

Provinciale Staten kunnen vrijstelling van de verbodsbepalingen verlenen. Zo zijn met een provinciale verordening een aantal vooral algemeen voorkomende en beschermde zoogdieren als egel en rosse woelmuis vrijgesteld van de ontheffingsplicht. Door deze mogelijkheid ontstaan echter wel verschillen in de bescherming van soorten tussen de verschillende provincies.

Kader - Wettelijk Belang

Voor vogels beschermd onder de Vogelrichtlijn kan ontheffing of vrijstelling worden verleend op grond van de volgende belangen:

- in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid;
- in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;
- ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren;
- ter bescherming van flora en fauna;
- voor onderzoek en onderwijs, het uitzetten of herinvoeren van soorten, of voor de daarmee samenhangende teelt;
- om het vangen, onder zich hebben of elke andere wijze van verstandig gebruik van bepaalde vogels in kleine hoeveelheden selectief en onder strikt gecontroleerde omstandigheden toe te staan.

Voor soorten beschermd onder de Habitatrichtlijn, het Verdrag van Bern of het Verdrag van Bonn kan ontheffing of vrijstelling worden verleend op grond van de volgende belangen:

- in het belang van de bescherming van wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
- ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen eigendom;
- in het belang van volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijk gunstige effecten;
- voor onderzoek en onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van kunstmatige vermeerdering van planten, of
- om onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen, onder zich te hebben, onderscheidenlijk een beperkt bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal planten van de aangewezen soort te plukken of onder zich te hebben.

Voor andere 'nationaal' beschermde soorten kan ontheffing of vrijstelling worden verleend op grond van de volgende belangen:

- de belangen die gelden voor soorten van de Habitatrichtlijn zoals hierboven genoemd;
- in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
- ter voorkoming van schade en overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes of begraafplaatsen;
- ter beperking van de omvang van de populatie van dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omliggende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden;
- ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud van landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied;
- in het algemeen belang van de betreffende soort.

Programmatische aanpak

De Wet natuurbescherming biedt de mogelijkheid om een programmatische aanpak toe te passen. Een dergelijk programma kan zowel door het Rijk als door provincies worden opgesteld. Onder de Flora en faunawet is reeds ervaring opgedaan onder de 'Generieke' of 'Gebiedsgerichte aanpak'. Tevens is voor een aantal grootschalige ontwikkelingen en plangebieden een Generieke ontheffing verleend zoals voor de gemeente Tilburg, het Havengebied Rotterdam en Vliegveld Twente. Het biedt de mogelijkheid om door middel van een actieve leefgebiedenbenadering te streven naar een betere verbinding tussen economie en ecologie.

Beheerplan Natura 2000-gebied

Tot slot zijn handelingen die onderdeel uitmaken van een beheerplan voor een Natura 2000-gebied of een programmatische aanpak (zoals stikstof) vrijgesteld, mits de handelingen zijn getoetst aan de criteria voor afwijking van de soortenbeschermingsregimes.

www.eelerwoude.nl